

УДК 07 (87) 456

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА ТА ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ІСТОРИКА ВІРИ ЖУК (1928-2008)

Ірина Петренко

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»,
Україна, 36014, м. Полтава, вул. Ковалю, 3
e-mail: petr-ir@rambler.ru

Серед талановитих вчених-істориків, дослідників варто згадати відомого в Україні та за кордоном архівіста, фахівця у сфері славистики, зокрема, болгаристики, краєзнавця, глибокого знавця джерел, автора багатьох наукових праць Віру Никанорівну Жук (1928-2008).

Віра Никанорівна на багато питань в історії України мала свою точку зору, була глибоко обізнаною у джерелах, у тому числі й іноземного походження, аналізувала їх і неухильно відстоювала свої погляди, полемізуючи з опонентами.

Певну кількість студій вже було присвячено життєвому та науковому шляху В.Н. Жук. Зокрема, спогади про співпрацю з нею написали відомий вітчизняний вчений П.Т. Тронько [1] та болгарський дослідник Х. Станев [2]. Науково-дослідницькій роботі В.Н. Жук у Державному архіві Полтавської області присвятили свої студії полтавські архівісти Т.П. Пустовіт [3] і М. Чиркова [4]. До 80-річного ювілею вченої І.М. Петренко підготувала публікацію, де було зроблено спробу підбити підсумки багаторічної пошукової та дослідницької роботи В.Н. Жук [5].

Незважаючи на наявність зазначених досліджень, все ж таки узагальнюючої розвідки про навчально-методичну та педагогічну діяльність Віри Жук досі немає. Заповнити цю прогалину і покликана дана стаття.

Метою даної студії є дослідити навчально-методичну та педагогічну діяльність відомого історика-архівіста Віри Жук (1928-2008), показати її здобутки у викладацькій, аудиторній і позааудиторній роботі зі студентами.

Захистивши кандидатську дисертацію та залишивши роботу у Полтавському обласному державному архіві, Віра Жук з 12 червня 1978 року і по 31 серпня 1986 року (на неповну ставку фактично до 1989 року) працювала у Полтавському державному педагогічному інституті імені В.Г. Короленка. Перейшовши на педагогічну роботу, Віра Никанорівна мала великий досвід науково-дослідницької, по-

шукової роботи, яким могла поділитися зі студентами. Її прихід у студентську аудиторію став новою віхою в її творчій біографії.

Віра Жук з великою повагою ставилася до праці вчителя, вважала її дуже шановною та важливою у суспільстві, а також «важкою і безмежною» [6]. До підготовки кваліфікованих педагогічних кадрів вчена ставилася з особливою відповідальністю. Своїм святим обов'язком Віра Никанорівна вважала виховання у майбутніх учителів патріотизму, національної свідомості, любові до рідного краю, адже потім все це вони понесуть в учнівські класи.

Залишаючи архівну роботу, Віра Никанорівна одержала блискучу характеристику, де було зазначено, що вона достроково виконувала річні плани роботи. Вона не тільки керувала, а й особисто проводила велику роботу по використанню та публікації документів архіву. Регулярно публікувалася у періодичні пресі, брала активну участь у проведенні республіканських та обласних архівних конференцій, виступала перед студентами, мешканцями Полтави з темами, пов'язаними з історією рідного краю тощо.

Матеріали особової справи В.Н. Жук дають змогу простежити її кар'єрне зростання: 12 травня 1978 року Віру Никанорівну було прийнято на роботу на посаду асистента на кафедрі історії СРСР і УРСР. 30 березня 1979 року її було обрано на посаду старшого викладача цієї ж кафедри, 24 квітня 1981 року – переведено на посаду доцента. Маючи стаж 5 років роботи у Полтавському державному педагогічному інституті імені В.Г. Короленка з 18 червня 1983 року [7]. Звання доцента офіційно присвоєно рішенням ВАК при Раді Міністрів СРСР 27 листопада 1985 р. 1 липня 1986 року Віру Жук було звільнено на пенсію.

Бажаючи продовжити педагогічну діяльність, Віра Никанорівна написала листа міністру освіти УРСР М.В. Фоменку з проханням дозволити їй працювати. Від міністра надійшла позитивна відповідь. Тому Віру Никано-

рівну було прийнято на посаду доцента кафедри історії СРСР і УРСР на рік з 31 серпня 1986 року по 31 серпня 1987 року. Протягом 1 вересня 1988 року і до 31 серпня 1989 року вона працювала вже на четверть ставки.

Останній раз Віру Жук було прийнято у Полтавський державний педагогічний інститут імені В.Г.Короленка на посаду доцента кафедри спеціальних історичних дисциплін і географії з 1 листопада до 31 грудня 1997 року [8].

Отже, у Полтавському державному педагогічному інституті імені В.Г.Короленка Віра Жук пройшла шлях від асистента, старшого викладача до доцента кафедри історії СРСР і УРСР. Працюючи в інституті, вона розробила курси лекцій з допоміжних історичних дисциплін, історичного краєзнавства, історії Полтавщини, підготувала навчально-методичні рекомендації з цих дисциплін.

Протягом 3 місяців (квітень-червень 1981 року) проходила стажування на кафедрі історії СРСР Ленінградського державного педагогічного інституту імені О.І.Герцена. За цей період Віра Никанорівна вдосконалила лекційні курси, ознайомила з станом і плануванням навчально-методичної, наукової та виховної роботи, брала активну участь у засіданнях кафедри, та ще встигла попрацювати у Ленінградських архівах.

Опрацьовані протоколи засідань кафедри свідчать про значну кількість прочитаних відкритих лекцій з історичного краєзнавства та допоміжних історичних дисциплін: листопад 1983 року – «Етнографічні джерела та їх використання в процесі вивчення історії рідного краю», грудень 1983 року – «Полтавщина у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років», березень 1984 року – «Хронологія. Місячна та сонячна системи рахунку часу», травень 1984 року – «Метрологія», листопад 1984 року – «Періодична преса як джерело вивчення історії рідного краю», лютий 1985 році – «Палеографія як допоміжна історична дисципліна», грудень 1985 року – «Музеї СРСР як центри краєзнавства», листопад 1986 року – «Використання краєзнавчих матеріалів на уроках історії», грудень 1986 року – «Етнографічні джерела та їх використання в процесі вивчення історії рідного краю». Всі відкриті лекції отримали схвальні відгуки колег.

Робота у Полтавському державному педагогічному інституті імені В.Г.Короленка виявилася насиченою у професійному плані. Вірі Никанорівні було доручено представляти інститут у координаційній раді з проблеми

«Історичне краєзнавство» АН УРСР [9].

Віра Никанорівна прекрасно читала лекції та проводила семінарські заняття, вдосконалювала методику читання курсів. Для студентів I курсу вона читала дисципліну «Історичне краєзнавство». На лекціях знайомила студентів із його основами, структурою, принципами.

Перші практичні навички роботи з документами, друкованими матеріалами, музейними експонатами з історії краю студенти набували під час екскурсій. В.Н. Жук успішно керувала архівно-музейною практикою студентів історичного факультету, організувала відвідування ними Полтавського обласного державного архіву та музеїв Полтави. Вчена ділилася зі студентами досвідом роботи з опрацювання, використання та зберігання архівних документів.

Більш глибоко майбутніх учителів Віра Никанорівна знайомила з документальною базою, літературою та періодичною пресою з історії свого краю на другому курсі, де читався спеціально курс «Методика використання матеріалів з історії Полтавщини на уроках у школі» [10].

Велику увагу Віра Никанорівна приділяла підготовці студентами рефератів про краєзнавчу роботу у школах, створення шкільних і сільських музеїв; навчала молодь як використовувати музейні експонати під час уроків у школі. На другому курсі студенти виконували курсові роботи на краєзнавчу тематику. Зокрема, відомо, що у 1984 році керувала дипломними роботами на тему «Бойові і трудові подвиги трудящих Полтавщини у Великій Вітчизняній війні», «Братерські зв'язки трудящих Полтавщини і Великотирнівського округу НРБ в роках Х п'ятирічки»; у 1987 році – курсовими роботами на тему «Сільське господарство Полтавщини в XI п'ятирічці», «Промисловість Полтавщини в XI п'ятирічці» [11].

Під керівництвом Віри Жук організація та проведення пошукової роботи здійснювалася наступним чином: виявлення документів і матеріалів з історичного краєзнавства в архівах; зустрічі з видатними людьми – вченими, ветеранами, вчителями й ін.; екскурсійні та туристичні походи по визначних місцях тощо.

В.Н. Жук активно готувала методичні поради для студентів і вчителів [12], виголосила методичне повідомлення на тему «Методика використання документів про звірства німецько-фашистських окупантів з метою ведення контрпропаганди» [13].

Вчена організувала роботу по виявленню та дослідженню місцевих пам'яток, які мали вийти до Зводу пам'яток історії та культури народів СРСР та УРСР та залучала до цієї роботи студентів.

Навколо Віри Никанорівни сформувався гурток студентів і молодих науковців, котрі були небайдужими до краєзнавства, захоплювалися історією Полтавщини. Під керівництвом Віри Никанорівни вони опанували навички дослідження архівних матеріалів, робили перші кроки у царині науки. У подальшому цей історико-краєзнавчий гурток поповнювався новими членами, на засіданнях якого вони опановували методологію проведення досліджень історії рідного краю. У 1985 р. у гуртку нараховувалося 20 студентів. В.Н. Жук проводила з його учасниками групові заняття, лекції, навчала методиці використання краєзнавчих матеріалів у шкільних курсах історії СРСР, визначала теми подальших досліджень [14].

Віра Никанорівна виховала цілу плеяду студентів, які пам'ятають її як прекрасного лектора, методиста, глибокого знавця історії, вченого-енциклопедиста, глибокого знавця джерел і скрупульозну та добросовісну вчену. Її запам'ятали, як тактовну, довірливу, інтелігентну, делікатну людину, людину сильної волі, котра мала витончені, шляхетні манери. Жодного разу В.Н. Жук не підвищила голос на студентів, але була вимогливою до самої себе і до оточуючих. До кожного студента як до особистості вона ставилася з особливою увагою, жодного студента, колегу або співрозмовника вона не називала на «Ти», до всіх зверталася тільки на «Ви». Працюючи зі студентами, ставилася до них як до рівних, намагалася достукатися до кожного і чомусь навчити. Тим, хто виявляв особливий хист і поклик до наукових досліджень, давала власні матеріали, джерела, книги, нотатки, дозволяла користуватися власною бібліотекою.

Віра Никанорівна неодноразово була куратором груп історичного факультету педагогічного інституту, для своїх студентів вона стала чудовим порадиником, товаришем, помічником. Добросовісно та відповідально ставилася до виконання своїх обов'язків.

У подальшому не поривала контактів зі студентами, спілкувалася, радила, була мудрим наставником і порадицею. У будь-який час до неї можна було зателефонувати й отримати відповідь на будь-яке питання, адже мала справді унікальні, енциклопедичні знання. При цьому вона була надзвичайно

добросовісною у своїх наукових дослідженнях, дбала про абсолютну точність наведених фактів. До слова сказати, Віра Никанорівна чудово орієнтувалася не лише у фондах Державного архіву Полтавської області, а й у джерельній базі Центрального державного історичного архіву України у м. Києві.

Багатьох студентів історичного факультету вона залучала до роботи по охороні пам'яток історії та культури Полтавщини та України. Пригадую, як вона розповідала, що одного разу до неї звернулися студенти з проханням допомогти скасувати рішення про руйнування церкви в одному з районів Полтавської області. Вона миттєво відреагувала та звернулася з клопотанням до тодішнього першого секретаря Полтавського обласного комітету партії Ф.Т. Моргуна. Так їй вдалося врятувати святиню від знищення.

Багатьом своїм студентам В.Н. Жук допомагала як у вирішенні наукових питань, так і в реальному, повсякденному житті. Нікому і ніколи вона не відмовила у допомозі, ніколи не йшла на компроміс із совістю, адже завжди керувалася принципами добра, справедливості, порядності й етики. Навіть були випадки, коли Віра Никанорівна приписала у свою квартиру студентку, яка цього потребувала, врахувавши складну ситуацію, в якій та опинилася. Одного свого студента Івана Васильовича з дружиною Оленою із Оржицького району Віра Никанорівна неодноразово поселяла у себе вдома, коли ті доглядали за його хворим батьком у лікарні [15]. Вчена завжди з милосердям і розумінням ставилася до людей, які опинилися у складних життєвих умовах.

Протягом тривалого часу близькою людиною та сусідкою Віри Никанорівни була її колишня студентка Тетяна Жванко, яка мешкала з Вірою Никанорівною поряд. Тетяна часто навідувала вчену, допомагала їй по господарству. В.Н. Жук залучала також її до наукової роботи. Тетянин чоловік Михайло, який має золоті руки, неодноразово лагодив у квартирі Віри Никанорівни несправності. Така взаємодопомога та взаємопідтримка між викладачами та колишніми студентами є дуже необхідною і потрібною.

Віра Жук трималася осторонь конфліктних ситуацій на кафедрі, лише у суперечках на історичну тематику послідовно відстоювала свою точку зору, чітко її аргументуючи. У науковій сфері була безкомпромісною та вимогливою, терплячою, скрупульозною. Шанобливе ставлення до опонентів під час дискусій чи дебатів свідчило про чудове виховання,

високі моральні принципи.

Мала свою позицію щодо «недоброзичливців» (так вона сама їх м'яко називала), вона ніколи ні на кого не ображалася, завжди з усмішкою про них говорила, навіть співчувала, що вони чогось не знають. Вона була завжди вище пліток, образ і почасти проявляла лояльність до тих, хто її не поважав. Це була людина великого таланту, широти душі, яка своїм життєвим кредо проголосила: *Служити науці і людям!!!*

Колега В.Н. Жук Олександр Єрмак відзначав, що вона прекрасно читала курси з історичного краєзнавства, керувала курсовими роботами з історії Полтавщини, регулярно виступала зі статтями та повідомленнями про минуле краю у засобах масової інформації [16].

Віра Никанорівна дуже любила молодь, завжди була відкритою для спілкування. Не терпіла неправди, нещирості, непорядності, пристосуванства.

Окрім основної роботи в університеті зі студентською молоддю, Віра Никанорівна виступала перед учнями шкіл Полтави. Вона була талановитим педагогом, лектором, до неї завжди горнулася молодь. Хоча вона завжди скромно оцінювала свої ораторські таланти.

Протягом 1982-1983 років та і в подальшому вона тісно співпрацювала з педагогічним і учнівським колективом Полтавської середньої школи № 32. Проводила виховні години й уроки історії рідного краю, надавала консультації учителям історії з питань використання краєзнавчих матеріалів на уроках у школі й у позакласній роботі.

Така співпраця з середньою школою № 32 продовжувалася і в 90-ті роки ХХ ст. Саме тоді вперше познайомилася з Вірою Никанорівною автор Ірина Петренко. На початку 1990-х років вчена читала лекції з історії рідного краю для учнів. Пригодую, прекрасні уроки Віри Никанорівни, які відзначалися глибиною та ґрунтовним знанням теми. Вже тоді Віра Никанорівна на мене справила величезний вплив і відіграла значну роль у подальшому.

Різноманітну роботу проводила Віра Жук у полтавській базовій середній школі № 3 педагогічного інституту. Для учнів читала спецкурс «Сторінки історії Полтави», організовувала зустрічі учнів старших класів із викладачами кафедри історії СРСР і УРСР, які читали лекції з проблем історії СРСР радянського періоду. На січень 1990 року була запланована лекція Віри Никанорівни для вчителів школи

№ 3 на тему «Методика проведення краєзнавчої роботи в школі» [17]. Однак лекції так і не відбулися, бо у 1989 році В.Н. Жук відправили на пенсію.

Не дивлячись на те, що Віра Никанорівна не мала педагогічної освіти, до неї часто зверталися вчителі за консультаціями з проблемних питань в історії України та методики їх викладання у шкільному курсі історії. Особливо цінними були її знання з історії Полтавщини.

Вийшовши на пенсію у 1986 році, Віра Никанорівна поринула у науково-дослідницьку роботу, яку поєднувала з педагогічною, методичною роботою – читала спецкурси у школах Полтави, виступала перед студентами вузів міста, куди її запрошували колеги.

На початку 1990-х років Віра Никанорівна опублікувала методичні рекомендації для лекторів про голод 1932-1933 років в Україні [18]. Вчена однією з перших у вітчизняній історії звернула увагу науковців і громадськості на цей трагічний період в історії. Ще у 1989 році було опубліковано її статтю «Скільки було жителів у селах», де вона порахувала кількість жителів Лубенщини до 1920-х років і після та виявила катастрофічне зменшення кількості селян [19].

У 1989 році Віра Жук разом із істориком-джерелознавцем та архівістом Іваном Бутичем підготували ґрунтовні методичні рекомендації по написанню статей (довідок) для енциклопедичного довідника «Полтавщина» [20]. Ці рекомендації використовували потім усі автори, які готували довідки до довідника.

На початку складних 1990-років, коли не вистачало підручників, літератури, періодичних видань, методичні розробки Віри Жук буквально рятували освітян Полтавщини. У 1992 році Віра Никанорівна підготувала методичні рекомендації на допомогу лекторам, викладачам вузів, учителям, студентам, учням про українське козацтво [21]. Методичні рекомендації були написані на основі вагомих історичних джерел і там було проаналізовано різні точки зору щодо походження козацтва. Значну увагу було приділено історії Полтавщини й участі її жителів у Національно-визвольній війні українського народу під проводом Б. Хмельницького проти польсько-шляхетського панування.

Вчену постійно запрошували читати учителям лекції з історичного краєзнавства на курсах підвищення кваліфікації вчителів у Полтавському обласному інституті післядип-

ломної педагогічної освіти імені М.В. Остроградського.

Дружні відносини склалися у неї з методистом цього закладу Ольгою Олександрівною Магдик, яка за найменшої ж можливості вважала за необхідне залучити Віру Никанорівну до читання лекцій вчителям, бо розуміла глибину знань та ерудиції, якими володіла вчена та використовувала можливість передати ці знання освітянам. Були випадки, коли Віру Никанорівну залучали як рецензента для учнівських наукових робіт, які відправляли на всеукраїнський конкурс. Вона ніколи не відмовлялася, адже «вони ж мене завжди морально підтримують «у всіх починаннях» [22].

До слова сказати, рецензуючи учнівські роботи Віра Никанорівна зауважувала, що «ні учні, ні багато вчителів чітко не уявляють ні процесу формування української народності, ні етапів українського державотворення. На жаль, у нас і належної літератури, особливо у сільських школах, немає» [23].

У навчально-методичній брошурі для вчителів «Полтавській губернії – 200 років» Віра Никанорівна подала історико-економічний нарис про Полтавську губернію, дала перелік запитань для самостійної роботи учнів [24]. Цей цінний матеріал корисно використовувати вчителям під час уроків з історії України та Полтавщини.

У 2005 році, рецензуючи книгу вчителя-історика Пирогівської ЗОШ Глобинського району О. Матвійця «Школа і долі. Історія Пирогівської школи», В.Н. Жук виклала свої думки щодо акцентів сучасної шкільної історичної освіти та виховання. Вона зазначила, що «книга має громадянськочасний характер. Вона має бути настільною книгою для вчителів, кожен із них може почерпнути із неї щось корисне для себе <...>. У контексті вивчення історії України, конкретно на прикладі школи і села вчитель формує в учнів поняття із загального курсу, через вивчення історії рідного краю прищеплює учням любов до України, виховує дітей патріотами своєї Вітчизни. Це особливо актуально у наш час, коли держава фактично відвернулася від великої справи навчання і виховання молодого покоління, коли закрито сотні і тисячі дитячих садочків, коли урізуються асигнування на ремонт шкіл, закриваються школи у малих селах, коли зарплата вчителя значно нижча зарплати будь-якого чиновника середнього рангу, коли державні органи не бачать, як розкладаються морально юні душі від страхітливих аморальних фільмів, якими переповнені наші телека-

нали і кінотеатри, як «виховуються» діти, підлітки у численних казино, біля гральних автоматів, який негативний вплив мають на психіку, на нервову систему оті «чужинські» касети, з яких лине жахлива музика чи якийсь буквально божевільний крик, а не спів.

Книга О.П. Матвійця нагадує всім про цивілізоване, справжнє навчання і виховання молодого покоління, про те, що не слід відкидати все те хороше, що було в навчально-виховному процесі в минулому, а також пам'ятати всі тяжкі сторінки нашої історії, вчитися на помилках, не допускати їх у нашому повсякденному житті» [25].

В.Н. Жук готувала методичні рекомендації для викладачів, вчителів, студентів, учнів, опублікувала велику кількість статей у часописах. Брала участь у багатьох міжнародних, всеукраїнських і регіональних історичних конференціях.

Отже, українська історик Віра Жук успішно поєднувала науково-дослідницьку, архівну, просвітницьку, методичну та педагогічну діяльність. Вчена виховала цілу плеяду талановитих учителів, науковців і дослідників історії України та Полтавщини.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Тронько П.Т. Летопись дружбы и братства. Из опыта создания «Истории городов и сел Украинской ССР» в 26-ти т. / П.Т. Тронько. – К.: Наукова думка, 1981. – С. 76.
2. Станев Христо. Братская дружба ни свързва // Очерки за Полтавска област / Христо Станев. – София: Издательство на Отечествен фронт, 1981. – С. 6.
3. Пустовіт Т.П. До ювілею архівіста / Т.П. Пустовіт // Архівний збірник до 80-річчя Державного архіву Полтавської області. – Полтава: ДАПО, 1998. – С. 315-333.
4. Чиркова М. Жук Віра Никанорівна / М. Чиркова // Українські архівісти: Бібліографічний довідник: у 3-х вип. / Упор. Т.В. Портнова. – К.: Держкомархів, 2002. – Вип. 2: 1940-1960-ті рр. – С. 84-86.
5. Петренко І.М. Віра Никанорівна Жук: талановита дослідниця на ниві історичної науки України / І.М. Петренко // Постметодика. – 2008. – № 2. – С. 51-55; Петренко І.М. Віра Жук (1928-2008) – відома вчена-болгарист / І.М. Петренко // Науковий потенціал славистики: історичні здобутки та тенденції розвитку: тези доповідей Міжнар. наук. конф. До Дня слов'янської писемності і культури (Київ, 21 травня 2015 р.) / НАН України, Укр. комітет славистів, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського та ін. – К., 2015. – С. 166-168; Петренко І.М. Віра Жук – відомий вітчизняний історик-архівіст / І.М. Петренко // Студії з архівної справи та документознавства / Держ. Архів. Служба України, УНДІАСД; [редкол.: С.Г. Кулешов (голов. ред.) та ін.]. – К., 2015. – Т. 22-23. – С. 180-184.
6. Лист Віри Жук до Григорія Сердюка (17 травня 2000 року) // Особистий архів Г.Д. Сердюка. – Арк. 1.
7. Архів Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, спр.1973, арк. 11-12, 16-17, 21.
8. Архів Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, спр.1973, арк. 37.
9. Історичне краєзнавство в Українській РСР / Відп. ред. П.Т. Тронько. – К.: Наукова думка, 1989. – С. 72.
10. Жук В.Н. З досвіду краєзнавчої роботи у Полтавському державному педагогічному інституті імені В.Г. Короленка // В.Н. Жук, О.П. Самойленко // Третя Республіканська наукова конференція з історичного краєзнавства / Тези доповідей. – К.: [Б.в.], 1984. – С. 140.

11. Архів Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка, спр.1188, арк. 71; спр.1516, арк. 50.

12. Методичні рекомендації для пропагандистів і слухачів системи партійної освіти по вивченню селянського руху на Полтавщині в період революції 1905-1907 років / ред. В.Н. Жук. – Полтава: [б.в.], 1985. – 20 с.; Використання краєзнавчих матеріалів на уроках історії в школі: методичні рекомендації для вчителів історії середніх загальноосвітніх шкіл та студентів історичних факультетів педінститутів / Укладач В.Н. Жук. – Полтава: [б.в.], 1987. – 20 с.

13. Архів Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка, спр.1516, арк. 21; спр.1304, арк. 44.

14. Архів Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка, спр.1412, арк. 83.

15. Лист Віри Жук до Григорія Сердюка, 23 січня 2001 р. // Особистий архів Г.Д. Сердюка. – Арк. 1-13в.

16. Єрмак О. Життя, віддане рідному краю / О. Єрмак // Трудова Полтавщина. – 2008. – 21 листопада. – С. 7.

17. Архів Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка, спр.1712, арк. 66.

18. Жук В.Н. Голод 1932-1933 років на Полтавщині /

В.Н. Жук / Методичні рекомендації на допомогу лекторам. – Полтава: [Б.в.], 1992. – 14 с.

19. Жук В.Н. Скільки було жителів у селах Полтавщини / В.Н. Жук // Червона Лубенщина (м. Лубни). – 1989. – 15 грудня.

20. Методичні рекомендації по написанню статей (довідок) для енциклопедичного довідника «Полтавщина» / Підготували І.Л. Бутич, В.Н. Жук. – Полтава: [Б.в.], 1989. – 23 с.

21. Жук В.Н. Сторінки історії козацтва Методичні рекомендації на допомогу лекторам, викладачам вузів, учителям, студентам, учням / В.Н. Жук. – Полтава: [б.в.], 1992. – 29 с.

22. Лист Віри Жук до Григорія Сердюка (6 лютого 2003 року) // Особистий архів Г.Д. Сердюка. – Арк. 2.

23. Лист Віри Жук до Григорія Сердюка (6 лютого 2003 року) // Особистий архів Г.Д. Сердюка. – Арк. 4.

24. Жук В.Н. Полтавській губернії – 200 років / До 200-річчя заснування губернії. Матеріали для використання на уроках, організації та проведення позакласних заходів у школах. Методичний посібник для вчителів, учнів та студентів / В.Н. Жук. – Полтава: ПОППО, 2001. – 34 с.

25. Александрова Л.А. Думки про книжку О.Матвійця «Школа і долі» / Л.А. Александрова, Г.О. Сиротенко, О.О. Магдик, В.Н. Жук, І.В. Охріменко // Постметодика. – 2005. – № 6. – С. 53.

Петренко Ірина Навчально-методична та педагогічна діяльність історика Віри Жук (1928-2008)

У статті досліджено навчально-методичну та педагогічну діяльність відомого історика, архівіста Віри Жук. Увагу сфокусовано на тому, що вчена виховала цілу плеяду талановитих викладачів, мала значні досягнення у навчально-методичній і викладацькій роботі.

Ключові слова: Віра Никанорівна Жук, навчально-методична, педагогічна діяльність, наукова спадщина, викладання

Петренко Ирина Учебно-методическая и педагогическая деятельность историка Веры Жук (1928-2008)

В статье исследовано учебно-методическую и педагогическую деятельность известного историка, архивиста Веры Жук. Внимание сфокусировано на том, что ученая воспитала целую группу талантливых преподавателей, имела значительные достижения в учебно-методической и преподавательской работе.

Ключевые слова: Вера Никаноровна Жук, учебно-методическая, педагогическая деятельность, научное наследие, преподавание

Petrenko Iryna Educational, methodical and pedagogical activity of the historian Vira Zhuk (1928-2008)

In article it is investigated educational and methodical and pedagogical activity of the famous historian, archivist Vira Zhuk. The attention is focused that the scientist trained the whole group of talented teachers, had considerable achievements in educational and methodical and teaching work. V.N. Zhuk prepared methodical recommendations for teachers, teachers, students, pupils, published a large number of articles in the magazines. Participated in many international, all-Ukrainian and regional historical conferences. In spite of the fact, that Vira Nikanorovna had no pedagogical education, her teachers often addressed for consultations on problematic issues in the history of Ukraine and a technique of their teaching in a school course of history. Its knowledge from history of Poltavshchyna was especially valuable.

Keywords: Vira Nikanorovna Zhuk, educational and methodical, pedagogical activity, scientific inheritance, teaching

Рецензенти:

Казьмирчук Г.Д., д.і.н., професор

Михайлуца М.І., д.і.н., професор

Надійшла до редакції 14.10.2016 р.